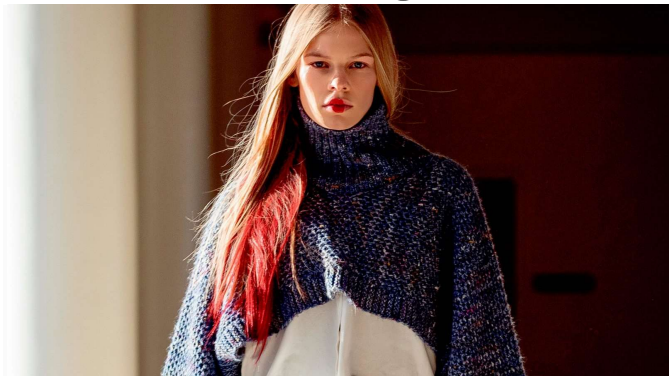

Moden i Danmark gennem 400 år – Hvad er mode som begreb, årsag, aktivitet, historisk?

Tobindsværket om dansk mode vil blive flittigt brugt på designuddannelserne i Danmark, men bøgerne er så velformidlede, at de er interessante for alle, skriver anmelderen. Foto: Udsnit af et af bogomslagene

Christel Arnevik 03.04.2022

BØGER // ANMELDELSE – I det enestående tobindsværk om dansk mode formidler Mikkel Venborg Pedersen og Marie Riegels Melchior sikkert, vedkommende og med talrige eksempler og illustrationer, hvordan mode kan kommunikere magt, status, tilhørsforhold, identitet, køn, samtiden og dens udfordringer. Hvor moden kommer fra, og hvorfor den betyder noget for os alle, får læseren tankevækkende svar på i dette gennemarbejdede modehistoriske værk, skriver Christel Arnevik særdeles begejstret.

Moden i Danmark gennem 400 år

Bind 1: 1600-1900: Status – Luksus – Velklædt

Forfatter: Mikkel Venborg Pedersen

Bind 2: 1900-2020: Chik – Smart – Moderne

Forfatter: Marie Riegels Melchior

Gads Forlag. Udkom d. 18. marts 2022

Hvad betyder mode for dig – måske alt, eller måske intet? Uanset hvad, så er vi alle en del af modens skiftende udtryk, og måske oplever vi bedst moden, når vi ser den på afstand. Vi genkender moden på gamle billeder, hvor vi er klædt i tøj, som tydeligt beskriver tiden, og hvem vi var. Så er det, vi griner af os selv, og af hvordan vi så ud i et fastfrosset øjeblik, hvor vi syntes, at det hele modemæssigt spillede *max*.

Men hvad er mode, hvor kommer den fra, og hvorfor betyder den noget for os alle? *Moden i Danmark gennem 400 år* tager dig med ind bag nogle af de mekanismer, som har formet moden, og beskriver gennem talrige eksempler, hvordan mode ikke er ligegyldig, men er tøj, der kan kommunikere magt, status, tilhørsforhold, identitet, køn, samtiden og dens udfordringer.

Så gennemarbejdet at det er interessant for alle

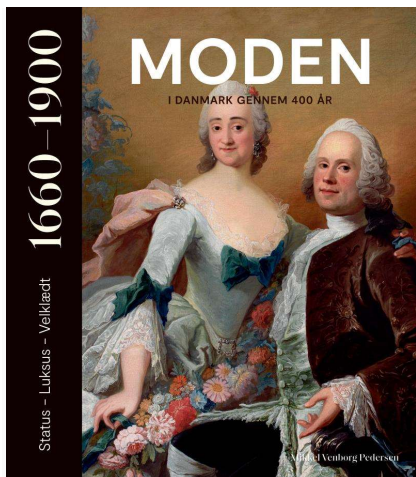
Tobindsværket om *Moden i Danmark gennem 400 år* er skrevet af ph.d., dr.phil., og seniorforsker Mikkel Venborg Pedersen og ph.d. og lektor ved Københavns Universitet Marie Riegels Melchior, som begge har undersøgt beklædning og mode i deres forskning gennem tiden.

Det første bind dækker årene fra 1600-1900 og beskriver, hvordan moden præges af historiske begivenheder, international handel og udviklingen af nye produktionsmuligheder. Historien bliver gjort levende og vedkommende gennem de mange illustrationer og nøjagtige beskrivelser af tøjet, anvendelsen og detaljer om virkelige personer, der bar det.

Vi bliver inviteret ind i historien, og vi kan lade os inspirere, men også reflektere

Man kan næsten fornemme, hvordan det må have været som mand at være klemt inde i et pastelfarvet Louis XVI silkesæt med stramme ærmer og snævre skuldre, som hæmmede bevægelser – og så i et ikke-strækbart stof. Vi havde nok ikke selv stået model til 2010'ernes stramme mode, hvis ikke det havde været for elastan i vores tætsiddende bukser.

Og så er der det nøje førte regnskab over udgifter, der viser, hvordan en embedsmand fra 1700-tallet kom til at købe 74 par handsker over 13 år, og hvordan han brugte en månedsløn på en guldgaldon til at udsmykke sin hat med. Disse eksempler kan vi bruge til at spejle os selv i, og det er det, som gør bøgerne så vedkommende.

Værkets første bind har undertitlen “Status – Luksus – Velklædt”.

Vi bliver inviteret ind i historien, og vi kan lade os inspirere, men også reflektere over, om vi også køber mere, end vi har brug for, betaler vi den rette pris for vores tøj, og hvordan vil vi gerne fremstå?

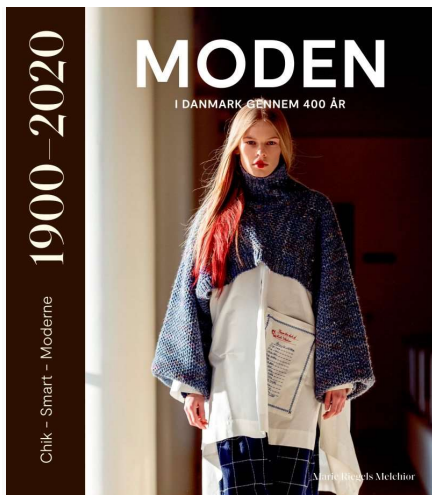
Efter et par år med hjemmekontor og krav om at tøj skal være behageligt, er det svært at forestille sig, hvordan man skulle kunne holde ud at blive strammet ind i et korset, for så yderligere få hængt en kjole på, som vejede 17 kilo. Historier som denne minder os om den frihed, vi har i dag, men understreger også, at den slags mode primært var for de rige, som havde folk til at klæde sig på, og som ikke behøvede at klemme sig ind i bussen mandag morgen kl. 7.

Vi følger moden gennem tid, men også gennem samfundslag, og sproget og de mange fagudtryk vidner om, at Mikkel Venborg Pedersen er dybt inde i materialet. Inddragelsen af nationaldragterne som en del af den danske mode er et fint eksempel på, hvordan det brede samfundslag gik klædt, men også på hvordan man hele tiden har brug for at definere den gruppe, man tilhører, som de sociale væsner man er.

Tilhørsforhold og industri

Det andet bind dækker årene 1900 til 2020, hvor moden bliver mere demokratisk og tilgængelig, tempoet sættes op, og de mange reklamer i bogen vidner om, at mode er blevet en stor forretning.

Marie Riegels Melchior tager os med på den hæsblæsende tur op igennem det 20. århundrede med de store udsving mellem frihed og overflod samt verdenskrige og begrænsningens kunst.

Bind 2 har undertitlen “Chik – Smart – Moderne”.

Omend der stadig er historiske silhuetter, så er moden mere genkendelig i forhold til vores egne garderober. Nye materialer udvikles, produktionsapparatet fintunes, og produktionen flyttes med tiden ud af Danmark. Efter anden Verdenskrig opstår flere subkulturer, og i 70'ernes mode definerer man sig bl.a. enten gennem hønsestrikk, glamourøs disko eller dystopisk punk, og tøjet understreger tilhørsforhold og politiske ståsteder.

[Moden i Danmark gennem 400 år giver netop god indsigt i, hvad vi er rundet af, og dermed hvordan vi kan finde vores eget ståsted i en grønnere modeverdenen](#)

Modens indflydelse kommer stadig meget fra udlandet og især fra Paris, London og USA, og de toneangivende ikoner, vi ser op til, er skuespillere og musikere. Moden fortolkes igennem den danske æstetik som i Ivan Grundahls design, der er inspireret af de japanske avantgardister Rei Kawakubo og Yohji Yamamoto. Hverdagsmoden bliver leveret af et utal af danske mærker som Nørgaard og InWear.

Ståsted i en grønnere modeverden

Marie Riegels Melchior styrer os sikkert igennem de mange lag af informationer om modeskift, stilarter, oprindelse og ned i eksempler på firmaer, designer og modeller.

Moden er blevet en kæmpe forretning med flere kollektioner om året, støttet op ad *trend forecasting* og ønsket om at vide, hvordan forbrugeren køber mest muligt. Nye designere og firmaer kommer til, og dansk mode blomstrer og giver næring til den erhvervspolitiske satsning og følgende etablering af Danish Fashion Institute.

Marie Riegels Melchior, født i 1974, har skrevet flere bøger om dansk mode før det modehistoriske værk. Foto: Henrik Freek

Indledningsvist postulerede jeg, at vi alle er en del af modens skiftende udtryk, og hvis du tvivler på dette, så start med bogens epilog. Her forklarer forfatteren i dybden, hvad mode er som begreb, årsag, aktivitet, historisk – og hvordan der nu forskes i emnet. Ja, faktisk er det godt at starte bagfra, for at forstå fortiden.

Som underviser på Designskolen Kolding og uddannet modedesigner er jeg en fagnørd, og jeg er meget, endda superbegejstret for dette gennemarbejdede og detaljeorienterede modehistoriske værk, som kommer til at indgå i den obligatorisk litteratur i vores kurser.

Mode ligger lige så dybt i os som musik og dans, og mode eksisterer ikke uden vores deltagelse – som gruppe og som individ

I dag er vi kun alt for bevidste om, at vi ikke kan fortsætte overproduktion og -forbrug af mode, og at vi må se tilbage og tage det bedste med, så vi fremad kan stå på mål for både miljø- og arbejdsforhold. De danske modestuderende skal gå forrest med meningsfuldt, ansvarligt og kreativt design, hvor moden er inkluderende og demokratisk. *Moden i Danmark gennem 400 år* giver netop god indsigt i, hvad vi er rundet af, og dermed hvordan vi kan finde vores eget ståsted i en grønnere modeverdenen.

Ny forståelse af udtryksformer

Mikkel Venborg Pedersen og Marie Riegels Melchiors dedikerede beskrivelse af moden åbner vores øjne for detaljerne i tøjet, snittet, formen, farven og materialet, og vi kan nu gå ud og se verden nysgerrige og med ny viden.

Mikkel Venborg Pedersen, født 1970, er forfatter til en lang række videnskabelige artikler og populærvidenskabelige bøger. Foto: Arnold Mikkelsen, Nationalmuseet.

Til tider kunne man ønske sig, at bøgerne havde en illustreret ordliste til fagudtrykkene, så man ikke lige skal google f.eks. [guldgaldon](#). Endnu et ønske kunne være, at værket blev til et website – med alle de muligheder, det ville give af yderligere links, videoer og en bredere appeal til nutidens og kommende generationer.

Så er du historieinteressert eller bare almindelig nysgerrig på sammenhænge mellem mennesker, grupperinger og deres visuelle udtryksformer, så kan jeg kun anbefale *Moden i Danmark gennem 400 år*, og måske at du slår et slag forbi Nationalmuseet i København og ser noget af tøjet ved selvsyn.

Mode ligger lige så dybt i os som musik og dans, og mode eksisterer ikke uden vores deltagelse – som gruppe og som individ.

grøn omstillingidentitetKulturhistoriemodetilhørsforholdtøjindustri

Christel Arnevik

Jeg er uddannet beklædningsdesigner fra Designskolen i Kolding, hvor jeg er fagleder og underviser indenfor alle aspekter af mode – både analogt og digitalt. Jeg er nysgerrig af natur, elsker at stå i det åbne kreative rum og kaster mig gerne ud